

7de VERGADERING. — 22 DECEMBER 1890.

Onderafdeeling 49. Onvoorziene uitgaven. . . . . f	50 000
	f 4 335 570

VIIIste AFDEELING.

Departement van Marine.

Onderafdeeling 50. Maritieme etablissementen en magazijnen. f	1 960
Onderafdeeling 51. Personeel der zeemacht . . . . . f	1 909 856
Onderafdeeling 52. Materieel der zeemacht	2 039 100
Onderafdeeling 53. Onvoorziene uitgaven.	50 000
	4 000 916

IXde AFDEELING.

Bijdragen van Nederlandsch-Indië aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven.

Onderafdeeling 54. Bijdragen van Nederlandsch-Indië aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven voor het dienstjaar 1891. *Memorie.*

f 24 249 834

Vier en twintig millioen tweehonderd negen en veertig duizend achthonderd vier en dertig gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij eene der onderafdeelingen 2, 4, 6, 9 tot en met 17, 19 20, 22 tot en met 25, 27, 29 tot en met 37, 39, 40, 41 43 tot en met 48, 50, 51 en 52 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van artikel 5 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), verhoogd worden door overschrijving uit de sommen, bij de betrokken afdeelingen voor *ontoerziene uitgaven* toegestaan. Uit die sommen kan ook worden overgeschreven op de onderafdeelingen 8 en 21.

Artikel 3.

Op de onderafdeeling voor *onvoorziene uitgaven* der betrokken afdeeling worden, met inachtneming van artikel 6 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), aangewezen de tot het dienstjaar 1891 behorende uitgaven, welke hare omschrijving niet vinden in eene der andere onderafdeelingen. Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPORTEURS over het ontwerp van wet tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Vele leden spraken hunne voldoening uit over de

wijzigingen, welke in het ontwerp, met name in art. 1, bij de behandeling in de Tweede Kamer zijn gebracht, waardoor de wetsvoordracht voor hen aannemelijker was geworden.

Een lid gaf echter nog zijne beduchtheid te kennen voor moeilijkheden, die de ambtenaren van den waterstaat aan de besturen van waterschappen bij het maken en aanleggen van werken in den weg zouden kunnen leggen. In het bijzonder had hij daarbij het oog op de bemoeiingen, welke kunnen voortvloeien uit de zorg voor oevers, liggende buiten dijks, die, hoewel onder beheer van het Rijk staande, toch in het belang der dijken beschermd worden door het waterschap.

Hiertegen werd aangevoerd, dat mocht er al grond voor zoodanige vrees aanwezig zijn, diezelfde reden van beduchtheid ook thans zoude bestaan. Door deze wet toch wordt geene verandering van den bestaanden toestand, zooals die door de als algemeene wet geldende publicatie van 24 Februari 1866 beheerscht wordt, in het leven geroepen.

§ 2. De opmerking werd gemaakt, dat aan het samenstel der bij art. 1 beoogde voorzieningen bezwaarlijk het karakter kon worden betwist van een zelfstandig onderdeel uit te maken der materie, die de Grondwet in art. 188 als regeling van het waterstaatsbestuur door de wet geregeld wil zien. En dan kwam het bedenkelijk voor, dat het ontwerp zich tot eene loutere delegatie van regelingsbevoegdheid op den Koning bepaalde.

Daartegenover stond het gevoelen van leden, die van oordeel waren, dat art. 56 der Grondwet tot de gevolgde wijze alleszins vrijheid liet. Onder hen waren er intusschen ook, die meenden, dat de considerans weinig in overeenstemming was met het stelsel der wet en eerder op eene andere wijze van wetgeving dan op die bij delegatie scheen aangelegd.

§ 3. De bevoegdheid tot het uitvaardigen der beoogde doorstraffen te handhaven algemeene maatregelen wordt, onder de verschillende rubrieken van art. 1, telkens bepaald door voorwaarden, in den regel bestaande daarin, dat het object ter bescherming waarvan de maatregel zal strekken, zij of onder het beheer van het Rijk (art. 1, 1°, 3°, 5°) of een waterstaatswerk onder beheer van het Rijk (art. 1, 2°, en 7°) of grond behoorende tot waterstaatswerken onder beheer van het Rijk, voor zoover die tot het gebruiken of het instandhouden van zulk een werk wordt vereischt (art. 1, 7°). In elk gegeven geval zal de strafrechter zich dus, zelfs amtsshalve, behooren af te vragen, of de wettelijke voorwaarde voor de verbindbaarheid van den door het openbaar ministerie ingeroepen algemeenen maatregel aanwezig is.

Doch naar welke regelen, werd gevraagd, moet de rechter beoordeelen of een door een algemeenen maatregel van bestuur beschermd openbaar water, zeeduin, meerpaal, opgekomen grond of slik enz. staat onder beheer van het Rijk, of welke veerbooten en veerponten, dukdalven enz. zijn waterstaatswerken, of in hoeverre zij zijn waterstaatswerken onder beheer van het Rijk, of welke gronden, zonder zelf waterstaatswerken te zijn, echter tot waterstaatswerken behooren en in hoeverre zulke aanhoorige gronden tot het gebruiken of het in stand houden dier werken vereischt worden.

Zoo werd ook gevraagd, welke beteekenis gehecht moet worden aan de uitdrukking *wateren onder beheer van het Rijk*. Zijn het die wateren, waaraan thans feitelijk het Rijk zich gelegen laat liggen of behooren daartoe ook die, welke, ook al worden zij feitelijk verwaarloosd, toch voorwerp van Staatszorg behooren te zijn? Waarin moet de rechter bij de toepassing der wet het criterium vinden bijv. ten aanzien der kleine rivieren?

Sommigen meenden, dat dit feitelijke punten waren, die door getuigen of door een onderzoek van deskundigen tot klaarheid kunnen worden gebracht. Anderen waren daarentegen van oordeel, dat — daargelaten de omslag die zulke instructies en onderzoekingen zouden veroorzaken — het administratief-rechtelijk karakter der werken en zaken in art. 1 bedoeld bezwaarlijk door getuigen of deskundigen

kan worden uitgemaakt. Veeleer had de wet zelf daarop orde moeten stellen, in elk geval een richtsnoer van beoordeeling moeten aangeven.

Artikel 1.

Bij dit artikel deden zich verscheidene vragen voor, welke men gaarne zag beantwoord.

Men vroeg, welke de bedoeling was van de verscheidenheid in uitdrukking voorkomende in den aanhef van art. 1, waar gesproken wordt van *»Rijkswaterstaatswerken»* en in het bepaalde sub 2°, waar, evenals sub 7°, gesproken wordt van *»waterstaatswerken onder beheer van het Rijk»*.

Sub 1°. Met het oog op de uitgestrekte bevoegdheid, welke hier den Koning wordt toegekend ten opzichte van het *»gebruik maken van openbare wateren»* meende men de vraag te moeten doen, of soms door deze wetsbepaling of door de besluiten, die er het uitvloeisel van kunnen zijn, rechtens vervallen zullen de verordeningen door verschillende gemeenten gemaakt betreffende het laden en lossen op stroom; — hetgeen men zoude betreuren.

Ook meende men te moeten vragen -- en deze vraag gold eveneens het bepaalde sub 6°. — of deze bepalingen in verband met art. 174, 2de lid, der Grondwet den Koning vrijheid geven om: *»ter verzekering van het doelmatig gebruik van rivier of weg»*, scheepvaartrechten of tollèn te heffen.

Sub 2°. Men wenschte te vernemen, of de uitdrukking *»voor zoover»* hier in kwalitatieven of quantitatieven zin moet worden opgevat. Heeft zij namelijk betrekking op elk object, zoodat, is het beheer bijv. als werk voor de scheepvaart bij het Rijk, als uitloozingswerk bij een waterschap, ook beider verordeningen tot regeling van bescherming en van gebruik naast elkander kunnen staan?

Sub 5°. Wanneer is een slik onder beheer van het Rijk? Worden onder de slikken, gorsen en gronden in deze alinea ook die begrepen, welke particulier eigendom zijn?

Maar het kan toch bezwaarlijk de bedoeling wezen, om door deze wet de bevoegdheid van den eigenaar tot het rapen van schelpdieren of mosselzaad op zijne particuliere slikken ter beschikking te stellen van het uitvoerend gezag? De vrees ware wellicht niet zonder grond, dat waterstaats en domaniaal belang dan niet altijd even zorgvuldig uit elkaar werden gehouden.

Of moet de bepaling sub 5°. zóó begrepen worden, dat zij, ter bescherming van werken als sub 2°. en 3°. genoemd, het visschen en rapen enkel op en langs die werken eventueel wil verboden of beperkt zien?

Artikel 2.

In twee afdelingen werd het betwijfeld of de regeling van de straffen, zooals zij bij dit artikel wordt voorgesteld, wel in overeenstemming is met art. 56, derde lid der Grondwet.

Eenige leden meenden dan ook, dat dit wetsontwerp, hoewel het bij de wijzigingen in de andere Kamer aangebracht in het algemeen heeft gewonnen, niet is verbeterd door de wijziging van dit artikel.

Volgens hun oordeel strookt het niet met den eisch van art. 56 der Grondwet en met de bij de behandeling van dat artikel in de Eerste Kamer geuite verklaring der Regeering, dat door den Koning bij algemeenen maatregel van bestuur op de overtreding van de in dit wetsontwerp

gemaakte bepalingen straf kan worden gesteld, zij het binnen de genoemde grenzen.

Andere leden deelden dit gevoelen niet en wezen ter bestrijding van deze bewering zoowel op de verklaring vóór de stemming door de Regeering in de Tweede Kamer gegeven: *»de wet kan dan het maximum der straffen regelen, alsmede de soort der straffen, of wel, des noodig oordeelende, de straffen zelve bepalen»* (Zitting van 9 Maart 1887. *Handelingen* blz. 1082), als ook op de woorden van de Grondwet, die niet zegt: *»de wet bepaalt de op te leggen straffen»*, doch slechts *»regelt de op te leggen straffen»*. Deze wet regelt dan ook de straffen, welke de Koning bij algemeenen maatregel van bestuur kan opleggen.

In elk geval reikte het thans geschapen antecedent niet verder dan tot eene bevoegdheid tot verlaging der maxima. Immers meende men goed te begrijpen, dat de Koning, omdat dit zoude zijn eene verandering en verzwaring van straf, stellig onbevoegd is om, waar art. 2a en b eene alternatieve bedreiging van hechtenis of boete stelt, daarvoor eene enkelvoudige bedreiging in de plaats te stellen.

Artikel 4.

Vrij algemeen was men weinig ingenomen met dit artikel. De aansprakelijkheid van den schipper uit te strekken tot alle door de opvarenden berokkende schade, gelijk bij het artikel geschiedt, werd zeer bezwaarlijk geacht. Ook de bepaling om bij gebreke van betaling of borgstelling de voortzetting van de reis te mogen beletten en het vaartuig aan te houden, oordeelden verscheidene leden onbillijk en zeer drukkend voor de binnenschippers, die, veelal weinig bemiddeld, geen borg zullen kunnen stellen en door het oponthoud veel schade zullen ondervinden.

Evenzeer achtten verscheidene leden het niet gewenscht, dat hier eene inbeslagneming werd georganiseerd buiten de gewone wet en zonder de waarborgen, welke deze biedt, namelijk het rechterlijk verloop, dagvaarding tot van waardeverklaring, beslissing van de rechterlijke macht.

Indien eene vordering tot van waardeverklaring van een beslag wordt afgewezen, kan de beslaglegger volgens het gewone recht tot vergoeding van kosten, schade en interessen veroordeeld worden. Zal dit laatste, zoo werd gevraagd, ook hier het geval zijn?

Voorts werd gevraagd, waarom, in plaats van een beroep op de administratie zelve, niet, wat natuurlijk geweest ware, een summier beroep bij den rechter bijv. den kantonrechter gegeven ter beoordeeling en bepaling van het te stellen zekerheidsbedrag, waarvoor dan toch feitelijk het schip wordt gearresteerd?

Maar is het schip, zoo het tot eene reederij behoort, ooit executabel voor de door de schuld van opvarenden te beïnvloeden schade? Zoo niet, met welk recht houdt men het dan op?

Artikel 6.

Derde lid. Moet de schipper blijven liggen om dit proces-verbaal af te wachten of moet de woningbetreder hem achterna reizen?

4 November 1890.

De Commissie van Rapporteurs,

PIJNAPPEL.

VRIJLANDER HEIN.

VAN NAGELL VAN AMPSK.

VAN DER BREGGEN.

ALBERDA VAN EKENSTEIN.